

Försättsblad till skriftlig tentamen vid Linköpings Universitet

Datum för tentamen	2010-02-26
Sal (1) Om tentan går i flera salar ska du bifoga ett försättsblad till varje sal och <u>ringa in</u> vilken sal som avses	TER2
Tid	8-12
Kurskod	732G60
Provkod	TEN1
Kursnamn/benämning Provnamn/benämning	Statistiska metoder Tentamen
Institution	IDA
Antal uppgifter som ingår i tentamen	6
Jour/Kursansvarig Ange vem som besöker salen	Lotta Hallberg
Telefon under skrivtiden	
Besöker salen ca kl.	Kl 10
Kursadministratör/kontaktperson (namn + tfnr + mailaddress)	Carita Lilja, 1463, carli@ida.liu.se
Tillåtna hjälpmedel	Med skrivningen häftad formelsamling. Räknedosa.
Övrigt	
Vilken typ av papper ska användas, rutigt eller linjerat	
Antal exemplar i påsen	32

Tentamen i Statistiska metoder 2010-02-26

Skrivtid: 8-12

Hjälpmedel: Med skrivningen häftad formelsamling. Räknedosa.

Jourhavande lärare: Lotta Hallberg

Redovisa och motivera kort alla dina lösningar

1

De tolv boende i ett litet serviceboende beskrivs här med avseende på hur stort hjälpbehovet (hjälp med städning, inköp, personlig omvårdnad etc) bedömts vara i timmar per vecka och hur väl de boende trivs samt kön och ålder.

Person nr	Kön	Ålder	Hjälpbehov, tim/v	Trivsel i boendet
1	k	76	2	god
2	m	82	6	god
3	m	93	11	dålig
4	k	98	10	dålig
5	k	87	3	dålig
6	m	81	3	god
7	k	79	3	god
8	k	95	14	dålig
9	k	88	8	dålig
10	m	81	2	god
11	m	81	10	god
12	k	79	12	god

- Beskriv sambandet mellan kön och trivsel i boendet i en tvåvägsindelad frekvenstabell. (korstabell) 1p
- Beräkna medelåldern på de som har ett hjälpbehov på 10 tim/v eller mer. 1p
- Bestäm typvärde och median på antal timmar per vecka som de boende har hjälpbehov. 1p

2

Vid en undersökning om hur studenter på Campus Valla upplever kameraövervakning, ställdes bland andra följande fråga:

6. Skulle du känna dig tryggare på en allmän plats om du visste att den var kameraövervakad?

- 1 Jag skulle känna mig mer trygg
- 2 Jag skulle känna mig mindre trygg
- 3 Det skulle inte påverka mig

Studenterna som gjorde undersökningen ville göra ett χ^2 -test för att pröva följande hypoteser:

H_0 : Det finns ingen skillnad mellan kön med avseende på hur man svarar på fråga 6.

H_1 : Det finns en skillnad

Nedan följer en frekvenstabell med resultatet

Tabell 1. Tabulated statistics: 6; Kön

Rows: 6 Columns: Kön

	Män	Kvinnor	All
1	32	44	76
2	8	4	12
3	55	58	113
All	95	106	201

Cell Contents: Count

Utför χ^2 -testet och tolka resultatet. Använd 5% signifikansnivå. 3p

3

Nedan visas en tabell med konsumentprisindex för första halvåret 2009.

Månad 2009	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul
KPI basår jan 1980	297,9	297,9	298,8	299,3	299,5	300,2	298,8

- a) Byt basår till januari 2009 i KPI-serien ovan. 1p
b) Hur stor procentuell förändring har skett i KPI-serien ovan från januari 2009 till juli 2009? 1p

4

Följande data erhöles i en studie där man mätte det diastoliska blodtrycket hos 7 pojkar. Även deras ålder antecknades.

Resultat:

Obs nr	1	2	3	4	5	6	7
Blodtryck	63	67	74	64	75	69	60
Ålder	5	8	11	7	13	12	6

Den enkla linjära regressionsmodellen $blodtryck = a + b \cdot \text{ålder} + \varepsilon$ ska anpassas. Det finns en utskrift från minitab efter frågorna.

- a) Rita ett spridningsdiagram över datamaterialet. 1p
b) Skatta a och b i modellen. Redovisa uträkning. 1p
c) Hur stor är förklaringsgraden? Tolka den. 1p
d) Prediktera blodtrycket för en 10 årig pojke. 1p
e) Pröva på 5% signifikansnivå om lutningen $b=0$. Tolka resultatet. 1p

Regression Analysis: blodtryck versus ålder

The regression equation is
blodtryck = 53,1 + 1,62 ålder

Predictor	Coef	SE Coef
Constant	53,068	3,214
ålder	1,6214	0,3448

S = 2,64538 R-Sq = 81,6%

5

Man har observerat viktnedgången x hos en viss typ av plåt efter det att den har fått rotera i havsvatten i 60 dagar. Resultat:

$$\sum x = 144,61 \quad \sum x^2 = 1636,83 \quad n=13$$

- Beräkna ett 95% konfidensintervall för μ (medelviktminskningen hos alla plåtar som tillverkas). Redogör för de antaganden du måste göra samt tolka intervallet. 2,5p
- Om man vid ett senare tillfälle vill göra om undersökningen, hur många plåtar bör man då minst låta rotera i havsvatten, för att få en bredd på konfidensintervallet för μ som är högst 1,5 enheter brett? 1,5p

6

Hur ska det gå för moderaterna i riksdagsvalet 2010? Valet 2006 fick moderaterna 26,2%. Vid senaste SIFO mätningen i februari 2010 fick de 29,6% då 1925 röstberättigade personer tillfrågades.

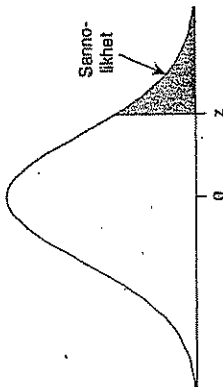
Pröva nollhypotesen att andelen som röstar på moderaterna är 26,2% mot mothypotesen att andelen som röstar på moderaterna är större än 26,2%. Använd senaste SIFO mätningen som en observation. Signifikansnivå 5%. Tolka resultatet 3p

Tabell 1 Normalfördelningen

Tabellen ger sannolikheten att en standardiserad normalfördelad variabel är större än ett visst värde z .

Exempel: Sannolikheten att få ett värde större än 1,23 är 10,9%.

Den standardiserade normalfördelningen är symmetrisk kring punkten noll. Därför ges sannolikheterna endast för positiva z -värden.

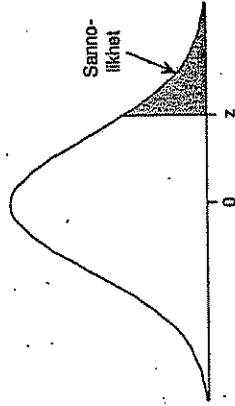

z	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0,0	50,0	49,6	49,2	48,8	48,4	48,0	47,6	47,2	46,8	46,4
0,1	46,0	45,6	45,2	44,8	44,4	44,0	43,6	43,3	42,9	42,5
0,2	42,1	41,7	41,3	40,9	40,5	40,1	39,7	39,4	39,0	38,6
0,3	38,2	37,8	37,4	37,1	36,7	36,3	35,9	35,6	35,2	34,8
0,4	34,5	34,1	33,7	33,4	33,0	32,6	32,3	31,9	31,6	31,2
0,5	30,9	30,5	30,2	29,8	29,5	29,1	28,8	28,4	28,1	27,8
0,6	27,4	27,1	26,8	26,4	26,1	25,8	25,5	25,1	24,8	24,5
0,7	24,2	23,9	23,6	23,3	23,0	22,7	22,4	22,1	21,8	21,5
0,8	21,2	20,9	20,6	20,3	20,0	19,8	19,5	19,2	18,9	18,7
0,9	18,4	18,1	17,9	17,6	17,4	17,1	16,9	16,6	16,4	16,1
1,0	15,9	15,6	15,4	15,2	14,9	14,7	14,5	14,2	14,0	13,8
1,1	13,6	13,3	13,1	12,9	12,7	12,5	12,3	12,1	11,9	11,7
1,2	11,5	11,3	11,1	10,9	10,7	10,6	10,4	10,2	10,0	9,9
1,3	9,7	9,5	9,3	9,2	9,0	8,9	8,7	8,5	8,4	8,2
1,4	8,1	7,9	7,8	7,6	7,5	7,4	7,2	7,1	6,9	6,8
1,5	6,7	6,6	6,4	6,3	6,2	6,1	5,9	5,8	5,7	5,6
1,6	5,5	5,4	5,3	5,2	5,1	4,9	4,8	4,7	4,6	4,6
1,7	4,5	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0	3,9	3,8	3,8	3,7
1,8	3,6	3,5	3,4	3,4	3,3	3,2	3,1	3,1	3,0	2,9
1,9	2,9	2,8	2,7	2,7	2,6	2,6	2,5	2,4	2,4	2,3
2,0	2,3	2,2	2,2	2,1	2,1	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8
2,1	1,8	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,4
2,2	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1
2,3	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
2,4	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6

z	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
2,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
2,7	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
2,8	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
2,9	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
3,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Tabell 2 Normalfördelningen

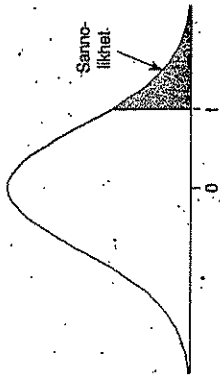
Kritiska värden. z -värden för vissa sannolikheter.

Sannolikhet	z	Sannolikhet	z	Sannolikhet	z
50%	0,00	9%	1,34	2,5%	1,96
40%	0,25	8%	1,41	1,0%	2,33
30%	0,52	7%	1,48	0,5%	2,58
20%	0,84	6%	1,55	0,1%	3,09
10%	1,28	5%	1,64	0,05%	3,29

Tabell 3 t-fördelningen

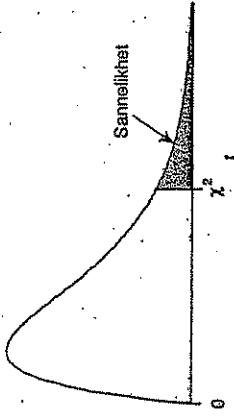
Kritiska värden. t-värden för vissa sannolikheter.

fg	Sannolikheter						
	5%	2,5%	1%	0,5%	0,1%	0,05%	
5	2,02	2,57	3,36	4,03	5,89	6,87	
6	1,94	2,45	3,14	3,71	5,21	5,96	
7	1,89	2,36	3,00	3,50	4,79	5,41	
8	1,86	2,31	2,90	3,36	4,50	5,04	
9	1,83	2,26	2,82	3,25	4,30	4,78	
10	1,81	2,23	2,76	3,17	4,14	4,59	
11	1,80	2,20	2,72	3,11	4,02	4,44	
12	1,78	2,18	2,68	3,05	3,93	4,32	
13	1,77	2,16	2,65	3,01	3,85	4,22	
14	1,76	2,14	2,62	2,98	3,79	4,14	
15	1,75	2,13	2,60	2,95	3,73	4,07	
16	1,75	2,12	2,58	2,92	3,69	4,01	
17	1,74	2,11	2,57	2,90	3,65	3,97	
18	1,73	2,10	2,55	2,88	3,61	3,92	
19	1,73	2,09	2,54	2,86	3,58	3,88	
20	1,72	2,09	2,53	2,85	3,55	3,85	
21	1,72	2,08	2,52	2,83	3,53	3,82	
22	1,72	2,07	2,51	2,82	3,50	3,79	
23	1,71	2,07	2,50	2,81	3,48	3,77	
24	1,71	2,06	2,49	2,80	3,47	3,75	
25	1,71	2,06	2,49	2,79	3,45	3,73	
26	1,71	2,06	2,48	2,78	3,44	3,71	
27	1,70	2,05	2,47	2,77	3,42	3,69	
28	1,70	2,05	2,47	2,76	3,41	3,67	
29	1,70	2,05	2,46	2,76	3,40	3,66	
30	1,70	2,04	2,46	2,75	3,39	3,65	
40	1,68	2,02	2,42	2,70	3,31	3,55	
60	1,67	2,00	2,39	2,66	3,23	3,46	
120	1,66	1,98	2,36	2,62	3,16	3,37	
∞	1,64	1,96	2,33	2,58	3,09	3,29	

Tabell 4 χ^2 -fördelningen

Kritiska värden. χ^2 -värden för vissa sannolikheter.

fg	Sannolikheter			
	5%	1%	0,1%	
26	38,89	45,64	54,05	
27	40,11	46,96	55,48	
28	41,34	48,28	56,89	
29	42,56	49,59	58,30	
30	43,77	50,89	59,70	
31	44,99	52,19	61,10	
32	46,19	53,49	62,49	
33	47,40	54,78	63,87	
34	48,60	56,06	65,25	
35	49,80	57,34	66,62	
36	51,00	58,62	67,99	
37	52,19	59,89	69,35	
38	53,38	61,16	70,71	
39	54,57	62,43	72,06	
40	55,76	63,69	73,41	
41	56,94	64,95	74,75	
42	58,12	66,21	76,09	
43	59,30	67,46	77,41	
44	60,48	68,71	78,75	
45	61,66	69,96	80,08	
46	62,83	71,20	81,39	
47	64,00	72,44	82,72	
48	65,17	73,68	84,03	
49	66,34	74,92	85,35	
50	67,50	76,15	86,66	

fg	Sannolikheter			
	5%	1%	0,1%	
1	3,84	6,63	10,83	
2	5,99	9,21	13,82	
3	7,81	11,34	16,27	
4	9,49	13,28	18,47	
5	11,07	15,09	20,52	
6	12,59	16,81	22,46	
7	14,07	18,48	24,32	
8	15,51	20,09	26,12	
9	16,92	21,67	27,88	
10	18,31	23,21	29,59	
11	19,68	24,72	31,26	
12	21,03	26,22	32,91	
13	22,36	27,69	34,53	
14	23,68	29,14	36,12	
15	25,00	30,58	37,70	
16	26,30	32,00	39,25	
17	27,59	33,41	40,79	
18	28,87	34,81	42,31	
19	30,14	36,19	43,82	
20	31,41	37,57	45,31	
21	32,67	38,93	46,80	
22	33,92	40,29	48,27	
23	35,17	41,64	49,73	
24	36,42	42,98	51,18	
25	37,65	44,31	52,62	

Beskrivande statistik

Medelvärde

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

Standardavvikelsen

$$s = \sqrt{\frac{\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}}{n-1}}$$

Regressionslinjen

$$y = a + b \cdot x$$

$$a = \bar{y} - b \cdot \bar{x}$$
$$b = \frac{\sum xy - \frac{\sum x \sum y}{n}}{\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}}$$

Korrelationskoefficienten

$$r = \frac{\sum xy - \frac{\sum x \sum y}{n}}{\sqrt{\left(\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}\right) \left(\sum y^2 - \frac{(\sum y)^2}{n}\right)}}$$

Residualspridningen

$$s_e = \sqrt{\frac{\sum (y - \hat{y})^2}{n-2}} = \sqrt{\frac{(n-1) \cdot s_y^2 \cdot (1-r^2)}{n-2}}$$

Konfidsensintervall

Ett stickprov, populationens andel

$$p \pm z \cdot \sqrt{\frac{p(1-p)}{n}}$$

$$n = z^2 \cdot \frac{p(1-p)}{(d/2)^2} \quad (\text{stickprovets storlek, } d \text{ är intervallets bredd)}$$

Ett stickprov, populationens medelvärde

$$\bar{x} \pm z \cdot \frac{s}{\sqrt{n}} \quad (\text{stort stickprov})$$

$$\bar{x} \pm t \cdot \frac{s}{\sqrt{n}} \quad (\text{normalfördelad variabel, } n - 1 \text{ frihetsgrader)}$$

$$n = z^2 \cdot \frac{s^2}{(d/2)^2}$$

TVå oberoende stickprov, skillnader mellan andelar

$$(p_1 - p_2) \pm z \cdot \sqrt{\frac{p_1(1-p_1)}{n_1} + \frac{p_2(1-p_2)}{n_2}}$$

TVå oberoende stickprov, skillnader mellan medelvärden

$$(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) \pm z \cdot \sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}$$

$$(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) \pm t \cdot \sqrt{s_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)} \quad \text{där}$$

$$s_p^2 = \frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \quad (n_1 + n_2 - 2 \text{ frihetsgrader})$$

Hypotesprövning, testfunktioner

Ett stickprov, populationens andel

$$z = \frac{p - P_0}{\sqrt{\frac{P_0(1 - P_0)}{n}}}$$

Ett stickprov, populationens medelvärde

$$t = \frac{\bar{x} - \mu_0}{s / \sqrt{n}}$$

Two independent samples, difference between proportions

$$z = \frac{p_1 - p_2}{\sqrt{p(1-p) \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

(p is the proportion in the pooled sample)

Two independent samples, difference between means

$$t = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) - d_0}{\sqrt{s_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

χ^2 -metoden

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$